

Betydningen af en peer-uddannelse

*En undersøgelse blandt de 62 personer, der er uddannet 'peers' i Projekt Ligestillet
Støtte fra 2015 til 2017*

Marts 2018

Peer-uddannelsen

- en del af recovery-skolerne i Viborg – Aarhus - Randers

Indhold

Introduktion til undersøgelsen	1
Deltagernes baggrunde	3
Tema 1: Din situation i dag	7
Tema 2: Selvforsørgelse	12
Tema 3: Peer-uddannelsen set i bakspejlet	15
Tema 4: Peer-uddannelsens omdømme	20
Tema 5: Fremtiden	22

Indholdsfortegnelse

Dimittender fra Randers efterår 2015

Dimittender fra Viborg efterår 2015

Dimittender fra Aarhus efterår 2015

Dimittender fra Aarhus forår 2016

Dimittender fra Viborg efterår 2016

Dimittender fra Aarhus efterår 2016

Dimittender fra Randers efterår 2016

Dimittender fra Aarhus forår 2017

Projekt Ligestillet Støtte

Projekt Ligestillet Støtte er et 3-årigt udviklingsprojekt, der foregår i et partnerskab mellem Randers, Aarhus og Viborg Kommune samt Region Midtjylland og SIND Pårørenderådgivning.

Med projektet forsøger man at fremme recovery for mennesker med psykisk sårbarhed. Forskning viser, at det har stor værdi, at man i de kommunale og regionale indsatser for mennesker med psykisk sårbarhed, inddrager mennesker, der selv har været i lignende situationer. Dette kaldes 'peer-støtte' (på dansk 'ligestillet støtte').

I projektet udvikles og afprøves to modeller for peer-støtte. En **peer-guide model**, hvor ny-udskrevne kan få tildelt en 'peer-guide', der kan hjælpe med at lette overgangen til hverdagslivet, samt en **undervisningsmodel**, hvor mennesker med psykisk sårbarhed, peer-medarbejdere, pårørende/netværk samt fagprofessionelle i region og kommuner er fælles om at skabe læringsforløb med fokus på recovery.

Peer-uddannelsen i Projekt Ligestillet Støtte har til formål, at uddanne mennesker, som har personlig erfaring med psykisk sårbarhed, til at kunne omforme deres 'levede erfaringer' til erfaringskompetence, så de kan fungere som peer-støtte (ligestillet støtte) for andre med psykisk sårbarhed. Dette kan f.eks. være i en peer-guide funktion eller som peer-underviser på recovery-skolerne.

Peer-uddannelsen henvender sig til personer, som har et ønske om at bruge egne erfaringer til at hjælpe andre. Deltagerne på uddannelsen skal samtidig have et afklaret forhold til psykiatrien, dvs. de skal være relativt langt i deres egen recovery-proces.

På uddannelsen arbejder deltagere med følgende syv temaer →

- Projektet og peer-støtte
- Recovery og empowerment
- Den Personlige Arbejdsbog
- Diagnosemestring, sorg og krise, stigma
- Livshistorier
- Kommunikation
- Roller og grænser

Uddannelsen består af et 13-ugers undervisningsforløb i hold af op til otte deltagere, efterfulgt af et praktikforløb, hvor deltagere kan afprøve deres tillærte peer-færdigheder.

Introduktion til undersøgelsen

Formålet med denne undersøgelse er:

- At kortlægge betydningen af peer-uddannelsen for de peer-uddannede
- At undersøge hvordan de tilegnede erfaringskompetencer anvendes både i – og udenfor projektet, herunder hvilke tillærte kompetencer der har vist sig særligt nyttige
- At undersøge hvordan arbejdssituationen i dag ser ud for de peer-uddannede, både dem i job indenfor projektet og dem, der ikke er ansat i projektet

Undersøgelsen baserer sig dels på en elektronisk spørgeskemaundersøgelse, dels på kvalitative telefoninterviews.

Spørgeskemaundersøgelsen er sendt ud til alle 62 personer, som har gennemført peer-uddannelsen i Projekt Ligestillet Støtte fra efteråret 2015 til foråret 2017. Opfølgningstiden siden peer-uddannelsen er for alle respondenter minimum 6 måneder. 51 ud af de 62 personer har besvaret undersøgelsen, hvilket giver en svarprocent på 82 %. Svarprocenten vurderes at være tilstrækkelig høj til, at resultaterne kan tegne et troværdigt billede af den samlede deltagergruppe.

Spørgeskemaundersøgelsen består af en række åbne og lukkede spørgsmål, der fordeler sig på disse temaer:

- De peer-uddannedes baggrunde
- Din situation i dag
- Selvforsørgelse
- Betydningen af peer-uddannelsen set i bakspejlet
- Peer-uddannelsens omdømme
- Fremtiden

Spørgeskemaundersøgelsen suppleres med **telefoninterview** med i alt 21 personer, der har gennemført peer-uddannelsen i 2015 og 2016. Formålet med disse interviews er at få mere uddybende besvarelser og dermed opnå en mere nuanceret forståelse af peer-uddannelsens betydning.

Deltagernes baggrunde

"Peer-uddannelsen har givet modet til at tro, jeg er god til noget"

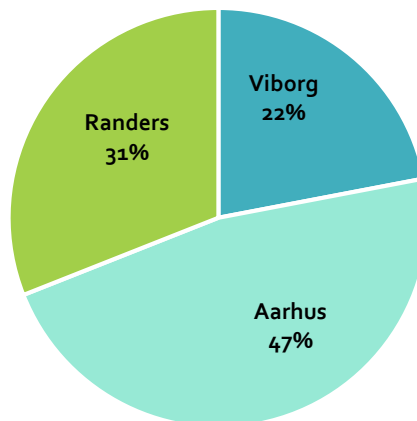
Resume:

- En typisk peer-uddannet er kvinde og 40 år gammel
- De peer-uddannede har vidt forskellige uddannelsesbaggrunde
- Næsten alle de peer-uddannede har erhvervs erfaring i en eller anden grad, fra før de blev peer-uddannet

Flest respondenter fra Aarhus

Fra efteråret 2015 til foråret 2017 er der uddannet i alt 9 peer-hold. Fire hold er uddannet i Aarhus, tre hold er uddannet i Randers, og to hold er uddannet i Viborg. Dette synliggøres således også i nedenstående figur, hvor størstedelen af respondenterne svarer, at de er uddannet i Aarhus.

Respondenter fordelt på uddannelsesby

Figur 1. Note: n=51

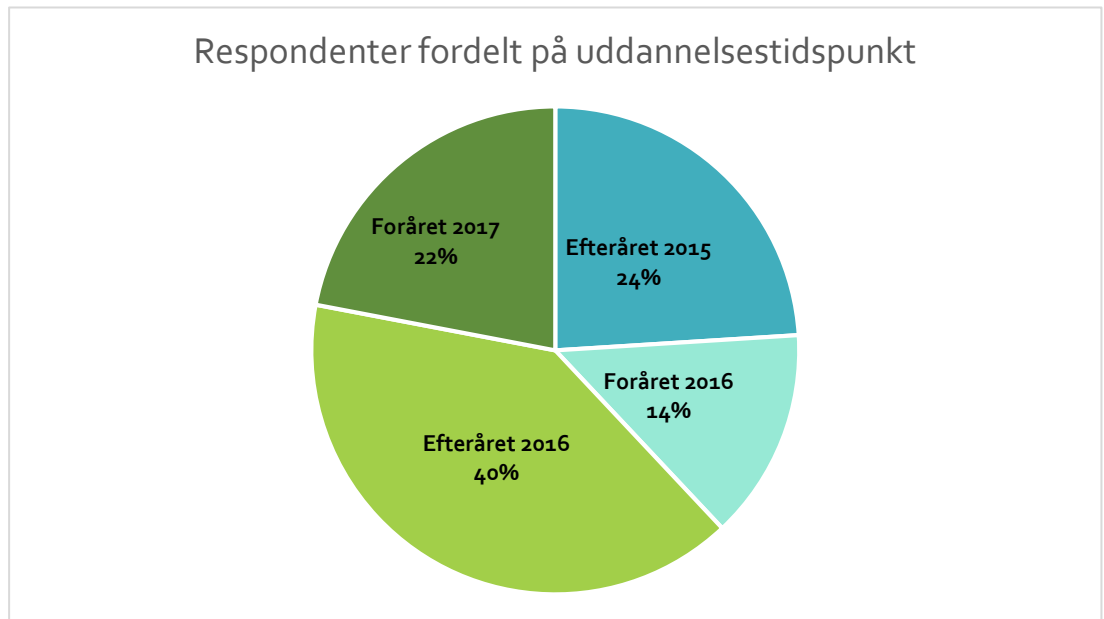
"Sygdom og behandling har været noget, man ikke kan bruge til noget udover at bestige det som et bjerg, nu kan man i stedet trække på det som en positiv ressource"

Uddannelsen har som udgangspunkt været forbeholdt borgere fra Aarhus, Viborg og Randers Kommune. I de tilfælde, hvor kommunens egne borgere ikke har kunnet fylde holdene, har der været åbnet op for borgere fra andre kommuner. Tre respondenter i denne undersøgelse kommer fra Favrskov Kommune, mens der er én respondenter fra henholdsvis Odder, Skive, Silkeborg og Kolding Kommune.

Flest respondenter uddannet i efteråret 2016

I figuren nedenfor fremgår det, at de fleste respondenter er blevet uddannet i efteråret 2016 (40 %). Dernæst er der tilnærmelsesvis lige mange uddannede i efteråret 2015 og foråret 2017, mens der er færrest uddannet i foråret 2016 (14 %)¹.

”Sammen er vi en god styrke at have i psykiatrien – det vil vi gerne have lov til at bevise”

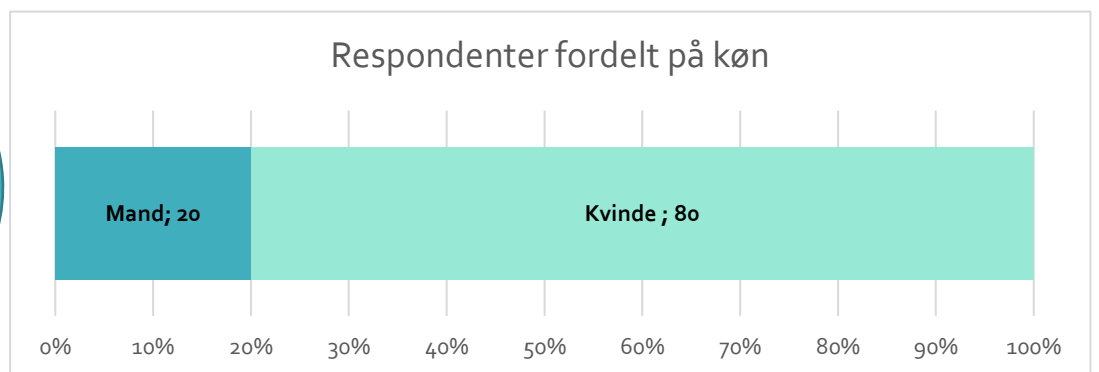

Figur 2. Note: n=51

Overvægt af kvinder – men stor aldersspredning

Der har generelt på peer-uddannelsen været stor overvægt af kvinder. Dette afspejler sig også i figuren herunder.

”det vildeste der skete på peer-uddannelsen var en kæmpe selvudvikling”

Figur 3. Note: n=51

¹ I foråret 2016 blev der kun udbudt peer-hold i Aarhus. I foråret 2017 blev der kun udbudt peer-hold i Aarhus og Randers.

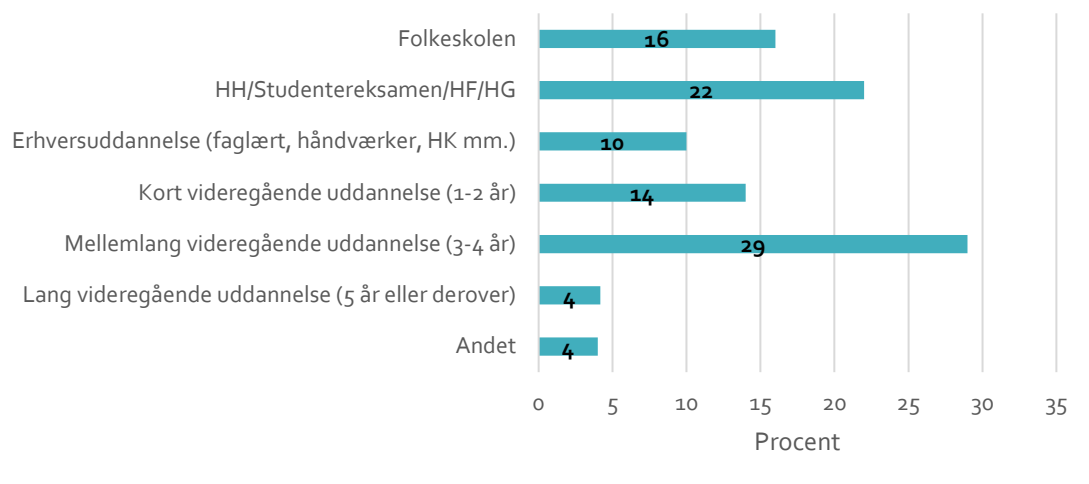
Deltagerne på peer-uddannelsen har til gengæld haft en stor aldersspredning. Den yngste deltager er 26 år, mens den ældste er 56 år. Gennemsnitsalderen ligger på ca. 40 år.

Stor variation i uddannelsesbaggrund

Der er stor variation i, hvor meget uddannelse de peer-uddannede har udover peer-uddannelsen. En stor andel (29 %) har tidligere gennemført en mellemlang videregående uddannelse, mens de øvrige har alt fra en erhvervsuddannelse (10 %) til en studentereksamen (22 %) eller blot folkeskolen (16 %) bag sig. Kun et fåtal (4 %) har en lang videregående uddannelse.

"Jeg vidste ikke, jeg kunne nå så langt, som jeg er i dag"

Respondenter fordelt på senest afsluttede uddannelse

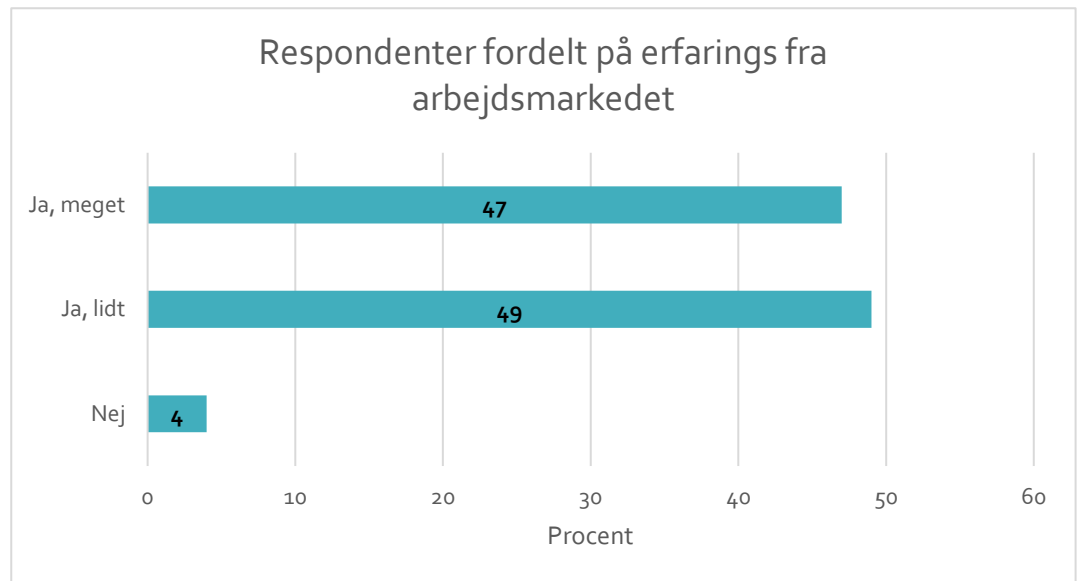

Figur 4. Note: n=51

"Peer-uddannelsen har givet ny mening i mit liv og været en enorm faktor for min udvikling"

Hovedparten har erfaring fra arbejdsmarkedet

Langt de fleste af de peer-uddannede har i større eller mindre grad erfaring fra arbejdsmarkedet fra tiden før, de gennemførte peer-uddannelsen. Nogle har været på arbejdsmarkedet i mange år, mens andre har haft korte ansættelser og ungdomsjob.

Figur 5. Note: n=51

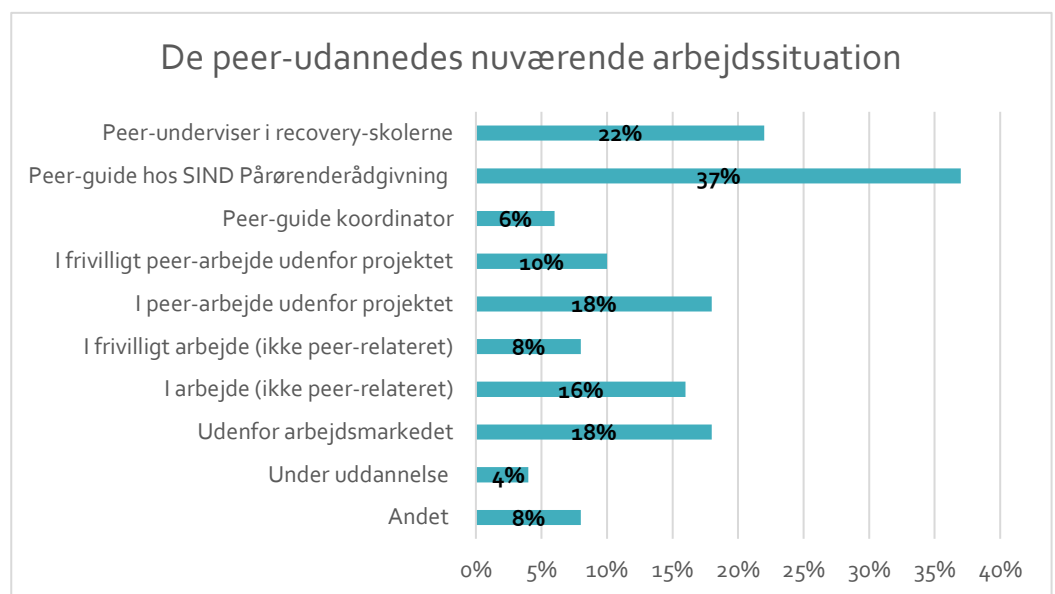
Tema 1: Din situation i dag

Resume:

- De peer-uddannede befinder sig i dag i mange forskellige typer af jobs.
- De fleste peer-uddannede er i dag et godt sted i deres recovery-proces og føler sig håbefulde for fremtiden.
- De peer-uddannede oplever, at deres nuværende job bidrager til deres recovery-proces og langt de fleste oplever at være ligeværdig med deres kollegaer.
- Der er stor tilfredshed hos de peer-uddannede i forhold til de peer-jobs, de har i dag, og de oplever i høj grad at gøre en forskel for de borgere, de berører.

Stor variation i de peer-uddannedes nuværende arbejdssituation:

Af figuren nedenfor fremgår det, at der er stor variation i respondenternes nuværende arbejdssituation. En stor andel arbejder i Projekt Ligestillet Støtte. Størstedelen af denne gruppe er peer-guider hos SIND Pårørenderådgivning (frivillig funktion), og derudover arbejder en del som peer-undervisere i recovery-skolerne eller som peer-guide koordinatore. Der er dog også ca. 20 %, der er i peer-arbejde uden for projektet. Disse personer arbejder primært ved andre rådgivningsinstanser. Der er henholdsvis 8 % og 16 %, som har frivilligt eller lønnet ikke peer-relateret arbejde, mens 4 % er under uddannelse. 18 % svarer, at de i dag er udenfor arbejdsmarkedet. Dette skyldes overvejende førtidspension.

“Arbejdsrelateret ville jeg ikke være der, hvor jeg er i dag uden at være med i projektet”

Figur 6. Note: n=51. Respondenterne har haft mulighed for at markere flere svar ved dette spørgsmål.

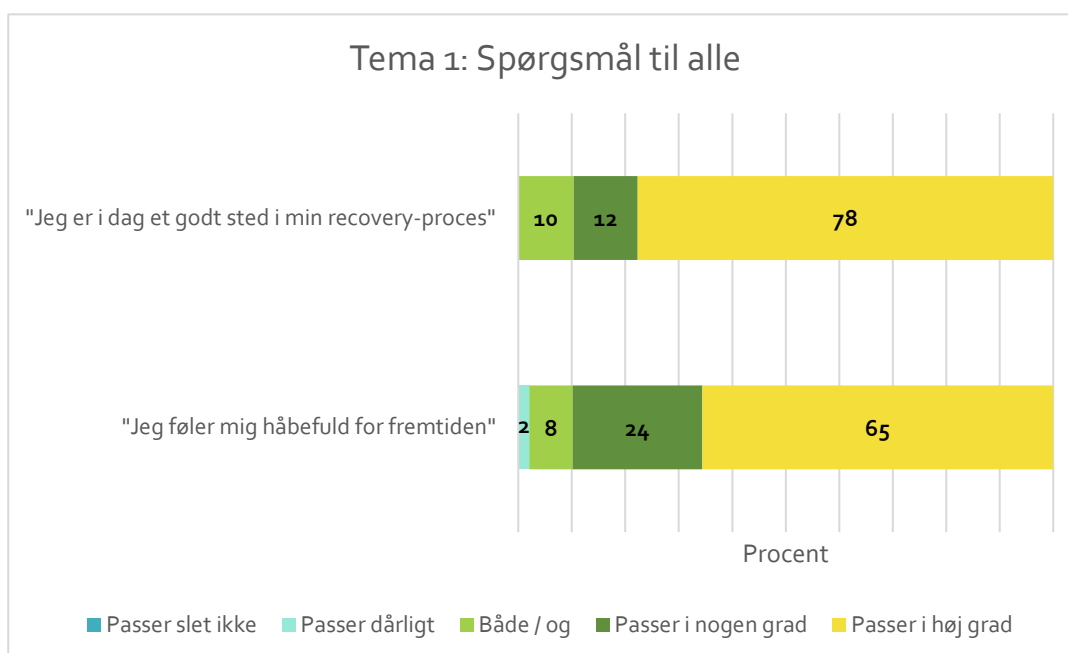
"Jeg er nået derhen hvor jeg, efter at have været på psykofarmaka i 11 år, nu vil prøve at trappe ud"

De peer-uddannede har håb for fremtiden

Langt størstedelen (90 %) af de peer-uddannede tilkendegiver, at de i dag er et godt sted i deres recovery-proces. En af respondenter skriver f.eks. "Jeg har en meget tilfredsstillende og meningsfyldt hverdag og er stabil i min sygdom/sårbarhed", mens en anden respondent skriver "Jeg er blevet mere klar over min egen recovery-proces og vil arbejde målrettet med den fremover". Når respondenterne svarer både/og, skyldes det hovedsageligt, at de har oplevet tilbagefald.

Der er en klar tendens til, at særligt dem, der er i en eller anden form for arbejde (både peer-jobs og andre former) føler, at de er et godt sted i deres recovery-proces.

Ligeledes kan man se i figuren nedenfor, at 90 % af respondenterne føler sig håbefulde for fremtiden. En respondent skriver f.eks. "Mit liv former sig meget, som jeg ønsker det, og jeg har mulighed for at udfordre mig selv og gribe nye spændende opgaver", mens en anden respondent skriver "Jeg er der i mit liv, som jeg længe har drømt om med arbejde, kæreste, hus og have". Der er en lille gruppe på 10 %, som synes, citatet passer dårligt eller har svært ved at tage stilling til det. En respondent uddyber dette med "Jeg har siden, jeg færdiggjorde peer-uddannelsen været arbejdsløs og sygemeldt, så det er svært at være håbeful for fremtiden", mens en anden skriver "Pt. Har jeg det ikke så godt, men jeg har trods dette ikke mistet håbet for min fremtid". I denne gruppe er der ligeledes klar overvægt at personer udenfor arbejdsmarkedet.

Figur 7. Note: n=48

Arbejdets betydning og oplevelse af ligestilling

De peer-uddannede, der er i arbejde (både peer-arbejde og andet arbejde), oplever generelt, at deres nuværende arbejde bidrager positivt til deres recovery-proces. Respondenterne skriver f.eks. "Jeg har

"Jeg ved nu, at jeg kan bidrage med noget, der er behov for i vores samfund"

“Der opstår en afhængighed af hvad peer kan i forhold til at få det fælles arbejde til at lykkes – en gensidig afhængighed”

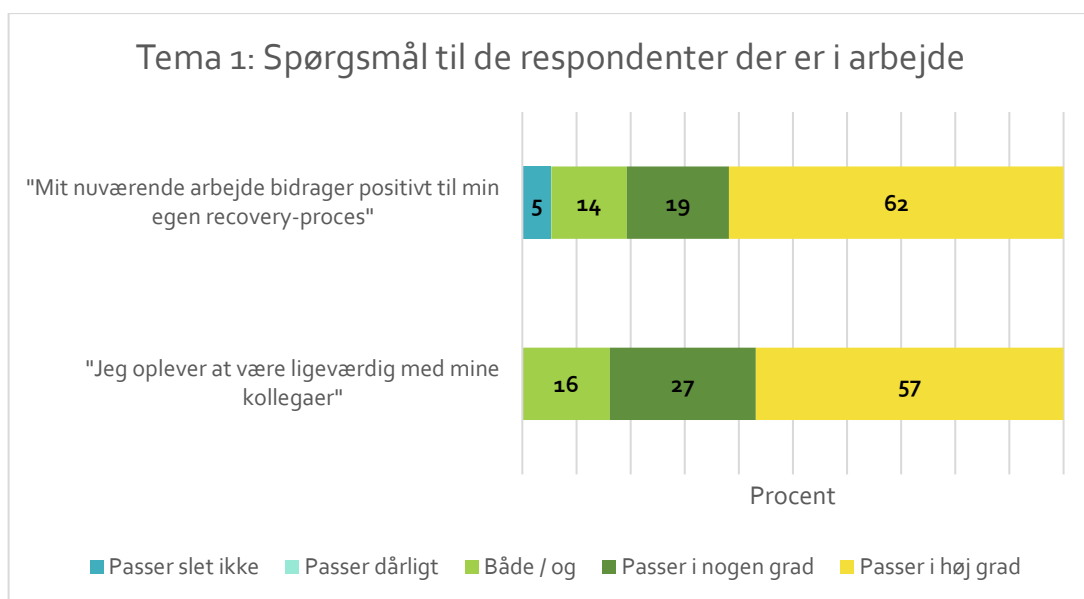
mulighed for at være mig selv i mit arbejde, hvilket gør, at jeg kan se ærligt på mig selv og få nye perspektiver på mit liv og min historie” og “Jeg udvikler mig og lærer nyt om mig selv i kontakten med mine kollegaer og deltagere”.

Lige under hver femte (19 %) svarer omvendt, at de slet ikke mener, udsagnet passer, eller at de har svært ved at tage stilling til det. Disse respondenter udtrykker, at recovery-processen handler om meget andet end det, der har med et arbejde at gøre, eller at de ikke identificerer sig med deres arbejde.

Dernæst oplever 84 % at være *ligeværdige med deres kollegaer*. En respondent uddyber f.eks. *“Jeg bliver altid mødt med respekt og tiltro til mine evner og ressourcer”*, mens end anden fortæller *“Kollegialt oplever jeg ikke at skulle vise mit værd som ny faglighed – det er mere følelsen af, at ens faglighed ikke er ordentlig defineret endnu”.*

Der er dog samtidig 16 %, som har svært ved at tage stilling til, hvorvidt de oplever *at være ligeværdige med deres kollegaer*. Flere i denne gruppe udtrykker, at det skyldes, at de ikke har nogle kollegaer i deres nuværende stilling. En respondent udtrykker desuden *“Føler ikke helt vi har ejerskab og medbestemmelse i de tiltag og beslutninger, der bliver taget. At det er de fagprofessionelle kollegaer der har det sidste ord”.*

På trods af den overordnede følelse af ligeværd med kollegaer, giver flere respondenterne udtryk for, at de generelt oplever skævvridning med hensyn til løn og ansættelsesvilkår. Desuden oplever størstedelen primært ligeværd med kollegaer, som også har en peer-funktion, mens de i mindre grad føler ligeværd i forhold til de øvrige fagprofessionelle.

Figur 8. Note: n=37 (spørgsmålene er kun stillet til de respondenter, der er i arbejde)

“Nysgerrighed og åbenhed er en forudsætning for ligeværd mellem kollegaer”

Hvis man kigger nærmere på besvarelserne, kan man se, at der er en tendens til, at jo mindre arbejds-erfaring en respondent har fra før peer-uddannelsen, jo mere ligeværd føler han/hun med sine kollegaer. Der er ikke noget entydigt billede af sammenhængen mellem nuværende arbejdssituation og følelse af ligeværd med kollegaer.

Peer-arbejdets betydning

Hovedparten (76 %) af de respondenter, der er i peer-arbejde, er generelt *tilfredse med det peer-arbejde, de har i dag*. En respondent uddyber *"Jeg elsker at undervise og oplever noget nyt hver gang. Jeg fortsætter med at udvikle mig, mens jeg også kan se en forskel for vores deltagere"*, mens en anden udtaler; *"(Jeg) vokser hver gang jeg er guide eller underviser – den bedste medicin jeg nogensinde har fået"*.

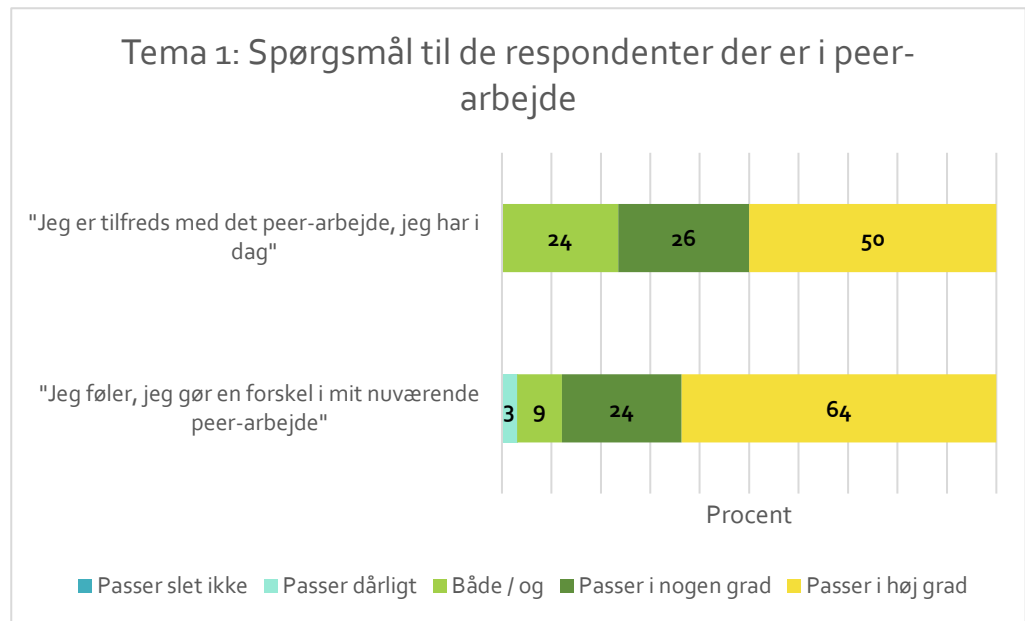

"Jeg oplever i undervisningen, at jeg har mulighed for at bruge mine erfaringer, jeg kan bruge hele mig og min historie til noget"

Dog har hver fjerde respondent svært ved at tage stilling til udsagnet. Flere uddyber det med, at de ønsker at blive aflønnet for deres arbejde eller ønsker flere timer på arbejdspladsen for bl.a. at sikre bedre trivsel. En respondent henviser desuden til, at tidsbegrænsningen på fire måneder ved et peer- forløb er *"en dum beslutning, der forhindrer i at følge et forløb til dørs"*.

Figuren nedenfor viser også, at langt de fleste oplever, at de *gør en forskel i deres peer-arbejde* (88 %). En respondent uddyber *"Når jeg kan se og høre, at min historie og proces giver håb, er jeg ekstra taknemmelig for at få lov til at lave det her arbejde"*, mens en anden forklarer *"Fri af dokumentationskrav kan jeg være nærværende og mig selv, hvilket jeg oplever god respons på"*. Når respondenterne i lavere grad tilkendegiver, at de føler, de gør en forskel, skyldes det bl.a. at de har borgere i er forløb, som er meget dårlige og derfor kan være svære at hjælpe.

"Jeg tror på, at vi med recovery-arbejdet er med til at skabe værdifulde ændringer både for det enkelte menneske og for samfundet som helhed"

Figur 9. Note: $n=34$ ved øverste udsagn og $n=33$ ved nederste udsagn (spørgsmålene er kun stillet til de respondenter, der er i peer-arbejde)

Tema 2: Selvforsørgelse

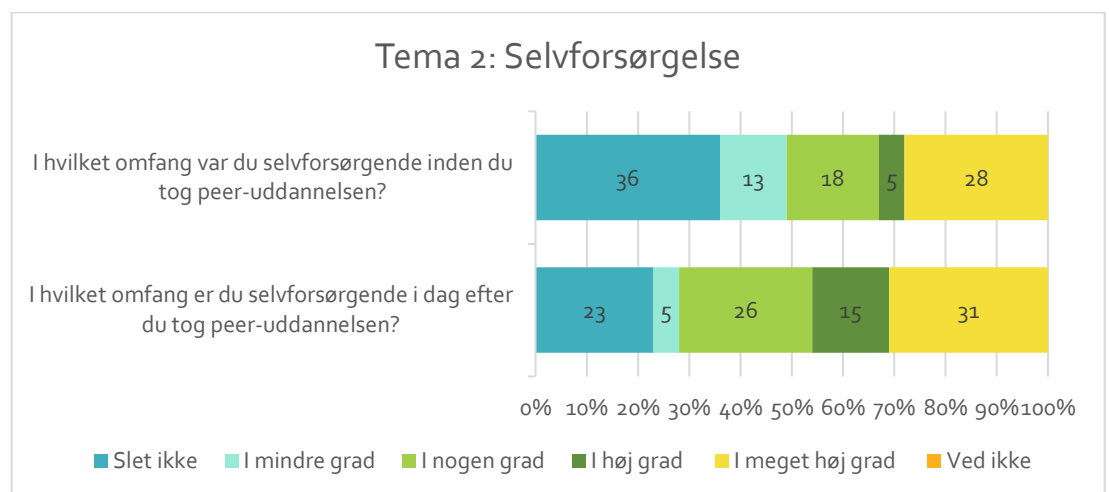
"Hver gang jeg får lov at bruge mig selv, føler jeg mig mere hel"

Resume:

- En større andel af respondenterne er blevet mere selvforsørgende efter peer-uddannelsen
- 53 % mener, at peer-uddannelsen har bidraget til deres selvforsørgelse
- Ca. halvdelen af de respondenter, som slet ikke var selvforsørgende før peer-uddannelsen er blevet mere selvforsørgende efterfølgende

En større andel er selvforsørgende efter peer-uddannelsen

Forud for peer-uddannelsen var der stor variation i, hvorvidt deltagerne var selvforsørgende. En relativt stor andel (36 %) var slet ikke selvforsørgende, mens 28 % i meget høj grad var selvforsørgende. Oftest skyldes den manglende selvforsørgelse, at respondenterne var førtidspensionister eller under uddannelse og derfor på SU.

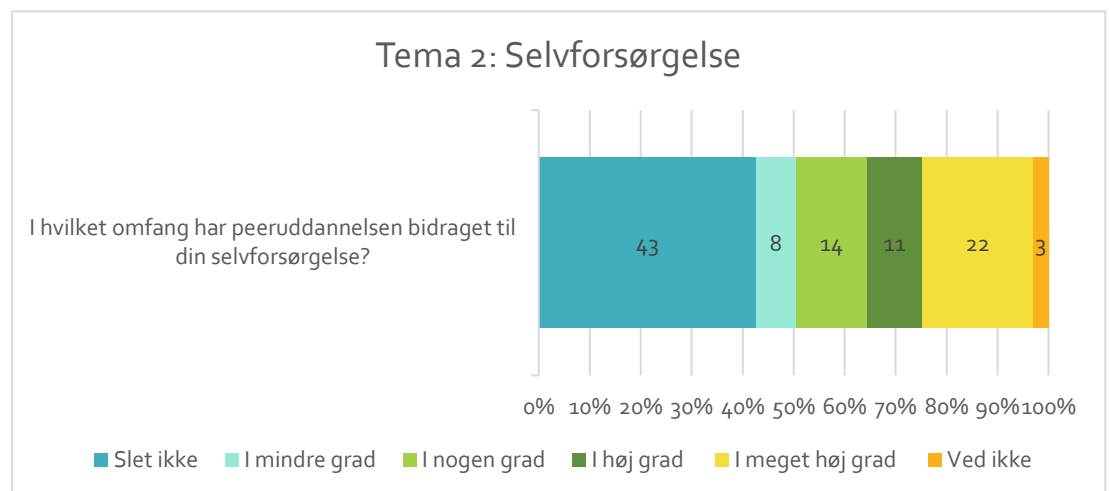

Figur 10. Note: n=39

Efter peer-uddannelsen er relativt flere deltagere blevet selvforsørgende – som minimum i mindre grad. Andelen af personer, der 'slet ikke' er selvforsørgende, er faldet til 23 %. Samtidig er andelen af personer, der i meget høj grad er selvforsørgende, steget.

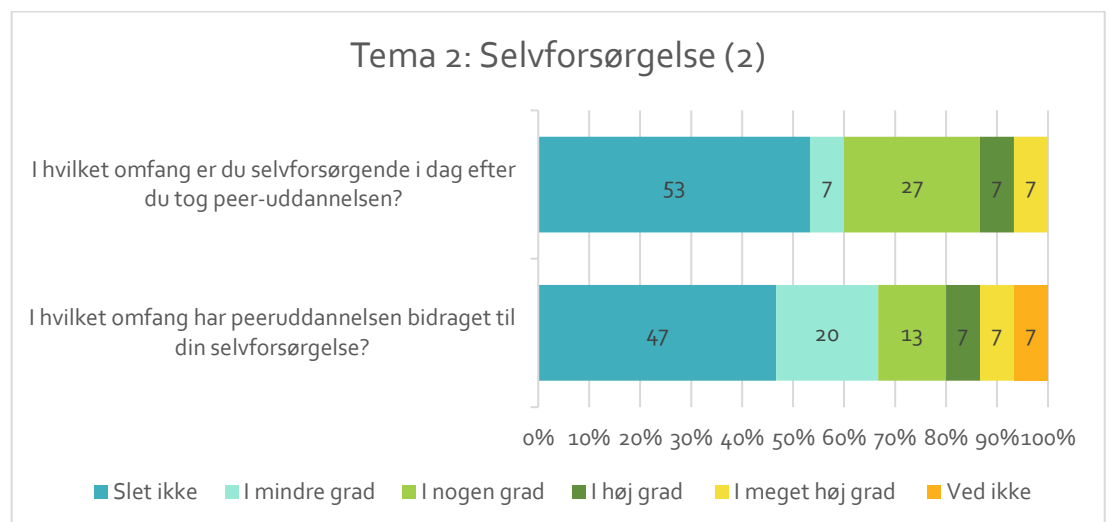
Mange respondenter oplever, at peer-uddannelsen har bidraget til deres selvforsørgelse. En respondent uddyber det med; *"Jeg var i fleksjob før og under uddannelsen, men i en tidsbegrænset stilling. Min nuværende ansættelse er 100 % resultatet af min deltagelse på uddannelsen"*. Der er dog også en del, som ikke oplever, eller er i tvivl om, hvorvidt peer-uddannelsen har bidraget til deres selvforsørgelse.

"Jeg har været syg i størstedelen af mit liv, det har været meningsløst indtil at peer-projektet kom på banen, som gav sygdommen mening"

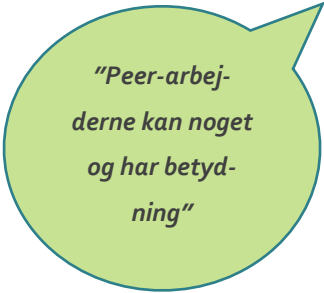
Figur 11. Note: n=37

I nedenstående figur fremgår udviklingen i selvforsørgelse for den andel, som slet ikke var selvforsørgende før peer-uddannelsen. Her ses det, at ca. halvdelen er blevet mere selvforsørgende efter peer-uddannelsen, og disse personer giver også udtryk for, at peer-uddannelsen har bidraget til deres selvforsørgelse.

Figur 12. Note: n=15

Fordelingerne i figurene ovenfor skal tolkes i lyset af, at der indgår personer, som har fået tilkendt førtidspension og derfor formentlig ikke vil opnå selvforsørgelse. Fem personer, som i alle fordelinger er i kategorien 'slet ikke', har i undersøgelsen givet udtryk for, at de er på førtidspension. Det kan dog ikke udelukkes, at der er flere, da respondenterne ikke direkte er blevet spurgt til deres forsørgelsesgrundlag.

"Peer-arbejderne kan noget og har betydning"

Tema 3: Peer-uddannelsen set i bakspejlet

Resume:

- Stort set alle de peer-uddannede oplever, at peer-uddannelsen har været relevant for dem og at den har bidraget positivt til deres liv.
- 93 % vil anbefale uddannelsen til andre.
- De peer-uddannede oplever at kunne anvende mange redskaber fra peer-uddannelsen i deres hverdag, i deres sociale relationer og i deres arbejde.
- Mange af de peer-uddannede oplever nye muligheder både generelt og i forhold til deres arbejdssituation efter peer-uddannelsen.
- De peer-uddannede efterspørger bl.a. mere tid, mere teori på undervisningsdelen, mere hjælp til jobsøgningsprocessen og en mentor under uddannelsen

Peer-uddannelsen er relevant

Langt størstedelen af deltagerne på peer-uddannelsen (92 %) oplever i høj grad, at *peer-uddannelsen har været relevant for dem*. En respondent skriver eksempelvis; *"Jeg kan sætte ord på følelser og tanker, jeg ikke kunne før, og det kommer til gode både i mit underviserjob såvel som privat."*, mens en anden respondent uddyber *"Min hverdag er meget forandret, efter jeg startede på uddannelsen, og jeg er meget taknemmelig for at have fået muligheden"*.

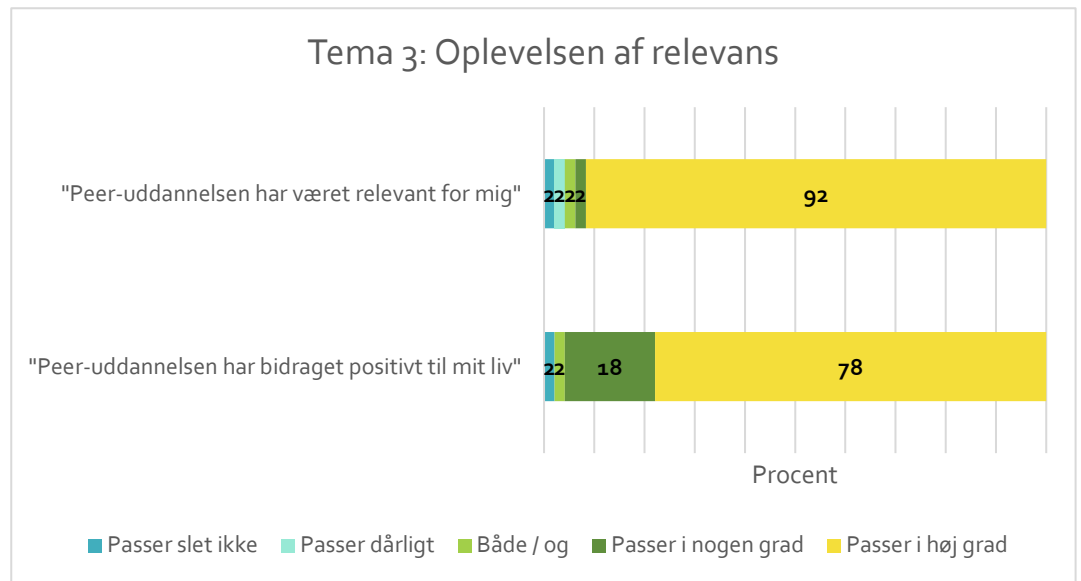
"Nu kan jeg se, at når jeg fortæller noget om mig selv, er det for at hjælpe andre og ikke for at pylre"

Respondenterne finder især peer-uddannelsen relevant, fordi den giver øget selvtillid og indsigt i egne psykiske vanskeligheder. Uddannelsen er med til at tydeliggøre, at deres levede erfaringer kan bruges til at hjælpe andre. Eksempelvis skriver en respondent *"Den har givet funktion til mine levede erfaringer, som før næsten alene var tung bagage"*. Endvidere oplever respondenterne en tilfredsstillelse ved at være i stand til at gå på en uddannelse og fuldføre den. Det opleves dog samtidig som en hård uddannelse, fordi *"det er ens sygdomsperiode, man gennemlever igen"*.

I forlængelse af ovenstående svarer 96 % af respondenterne, at peer-uddannelsen enten i nogen eller høj grad *har bidraget positivt til deres liv*. En respondent uddyber det med *"Det har øget min livskvalitet og mit selvværd"*. En anden respondent skriver *"Mit liv er blevet så meget bedre efterfølgende og har faktisk været medvirkende til at redde mit liv, da jeg ikke ved, hvor jeg ville være i dag, hvis jeg ikke havde taget uddannelsen"*. En enkelt respondent mener hverken at uddannelsen har været relevant eller bidraget positivt til vedkommendes liv. Dette uddybes bl.a. med *"Det virker mere til, at kommunen vil rose sig selv med projektet, end at man vil bruge det til noget"*.

"Det er den bedste uddannelse, jeg har taget"

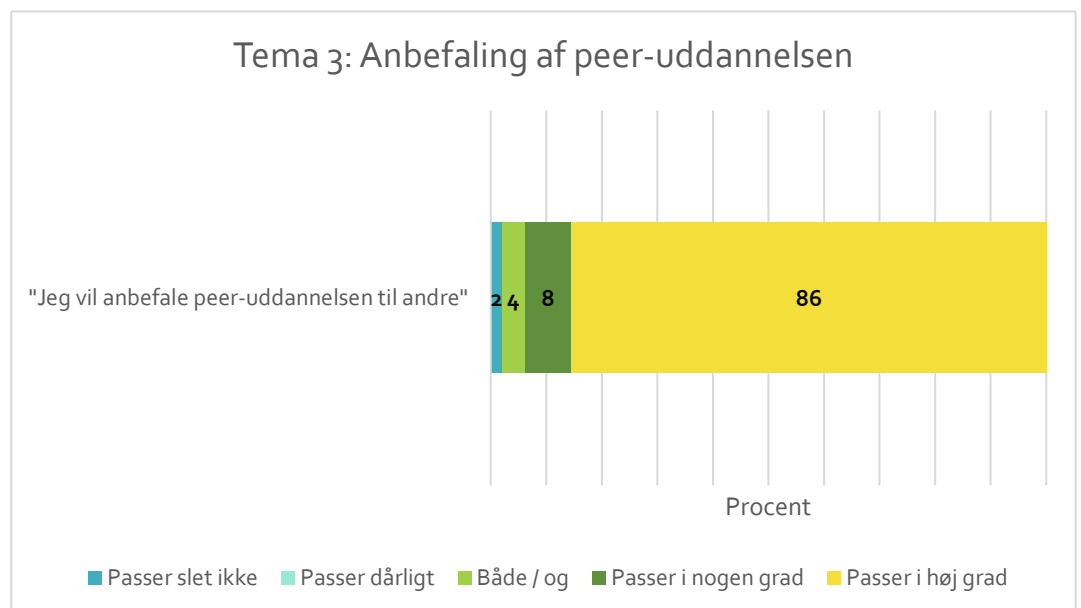
"Jeg har gennemført en uddannelse for første gang i mit liv. Det var stort".

Figur 13. Note: n=49

Deltagerne vil anbefale peer-uddannelsen til andre

Der er en hel klar tendens til, at respondenterne vil anbefale peer-uddannelsen til andre. Faktisk tilkendegiver hele 94 % af respondenterne, at dette er tilfældet. En respondent skriver *"Jeg har anbefalet peer-uddannelsen til alle, jeg har mødt, som jeg har vurderet ville være en god peer-guide"*, mens en anden mener, at uddannelsen *"burde blive et fast tilbud i psykiatrien"*. Flere respondenter lægger vægt på, at de især vil anbefale uddannelsen, fordi den bidrager til selvudvikling, men de påpeger også, at de, når de anbefaler uddannelsen, forklarer, at den kan være hård.

Figur 14. Note: n=49.

Mange redskaber/elementer fra uddannelsen viser sig nyttige

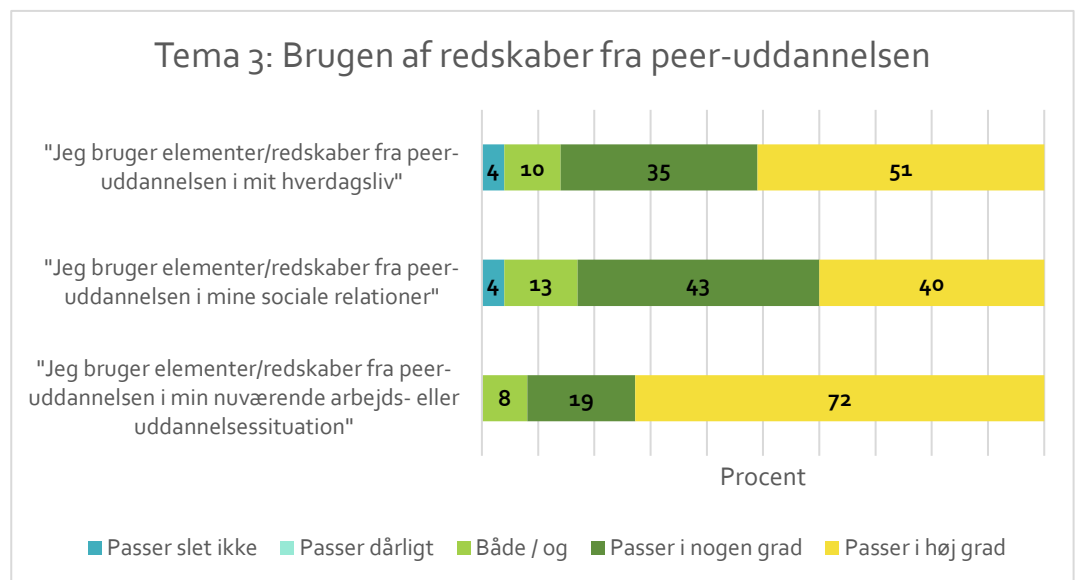
I nedenstående figur fremgår det, at størstedelen af respondenterne oplever at kunne anvende viden og redskaber fra peer-uddannelsen i deres hverdagsliv, sociale relationer samt i deres nuværende arbejds- eller uddannelsessituation. Et fåtal af respondenterne har svært ved at tage stilling til udsagnene, og kun 4 %, svarende til 2 personer, mener ikke, de benytter sig af redskaberne fra peer-uddannelsen i deres hverdagsliv og sociale relationer. De dele af uddannelsen, der bliver nævnt som særligt nyttige, er delene om kommunikation, konflikthåndtering, recovery-værdierne, egne grænser, det personlige lederskab og Den Personlige Arbejdsbog.

"Jeg oplever at være mere fri i min egen historie. Det er en ressource, i stedet for at være noget jeg skal gemme væk i mit job"

En respondent uddyber eksempelvis "Recoveryværdierne farver i høj grad min hverdag og har smittet af på alle relationer, jeg er i", mens en anden respondent skriver "Jeg bruger mange ting fra uddannelsen i mit forhold, og det gør en kæmpe forskel". Derudover italesætter en enkelt respondent også det netværk, som peer-uddannelsen har givet, som et nyttigt 'redskab', man kan trække på.

Endeligt er der en tendens til, at de respondenter, som har svært ved at tage stilling til udsagnene, er personer, som kendte til de redskaber, der undervises i på peer-uddannelsen, i forvejen.

"I starten var jeg bevidst om det, og nu sker det bare automatisk at jeg benytter redskaberne fra uddannelsen"

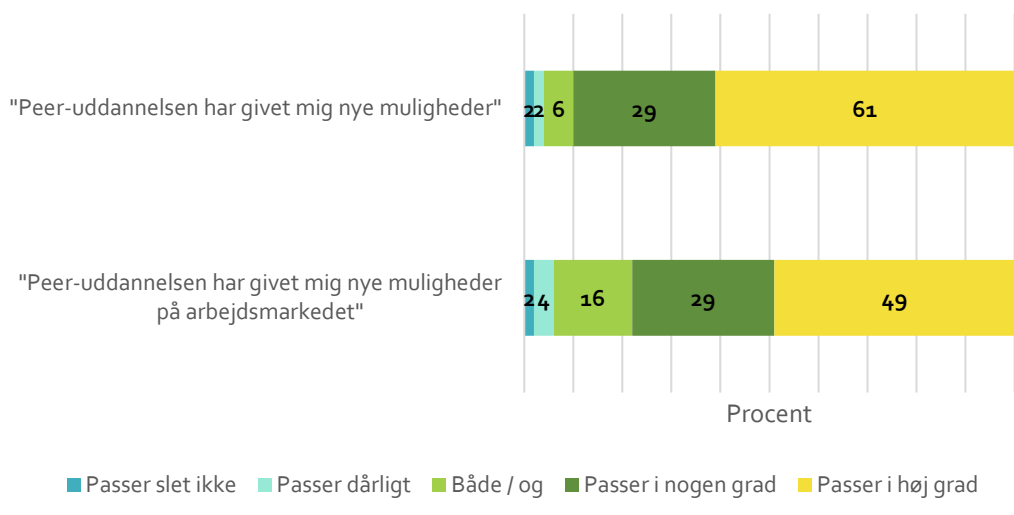
Figur 15. Note: $n=48$ ved det første spørgsmål, $n=47$ ved det andet spørgsmål og $n=36$ ved det sidste spørgsmål (kun stillet til dem, der er i arbejde)

Peer-uddannelsen giver nye muligheder

90 % af respondenterne oplever i høj eller nogen grad, at uddannelsen har givet dem nye muligheder generelt, mens 78 % mener, at peer-uddannelsen har givet nye muligheder på arbejdsmarkedet. Af respondenternes kommentarer til spørgsmålene, er det tydeligt, at det især er mulighederne for at komme tilbage på arbejdsmarkedet, der optager dem. En respondent uddyber med "Når jeg søgte job tidligere skulle jeg skjule, jeg havde været syg, nu er det i stedet en styrke", mens en anden respondent fortæller "Peer-uddannelsen og det at have beviserne på at kunne bruge sin baggrund har øget mulighederne for at komme tilbage til arbejdsmarkedet". Der er en mindre gruppe af respondenter, som enten har svært ved at tage stilling til eller er uenig i, at de efter peer-uddannelsen oplever nye muligheder - særligt arbejdsmæssigt. Tendensen hos denne gruppe er, at de møder en begrænsning på deres muligheder på grund af manglende ansættelsesmuligheder og løn. En respondent fortæller "Jeg sætter pris på, at Aarhus/Sind sætter pris på mig og min peer-guide funktion. Så skal vi bare lige have sikkerheden med i form af ansættelsesmuligheder", og en anden uddyber "Jeg oplever, at der er interesse i peers, men pengene er der ikke nødvendigvis". I besvarelserne er der en tendens til, at respondenter, som kun har gennemført folkeskole, i mindre grad oplever, at peer-uddannelsen har åbnet op for nye muligheder både generelt og i forhold til arbejde. Omvendt er der ikke umiddelbart nogen sammenhæng mellem respondenternes erhvervs erfaring fra før peer-uddannelsen og så deres oplevelse af at have nye muligheder efterfølgende.

"Det har givet mig blod på tanden – hvor jeg kan konvertere de barske oplevelser jeg har været ude for til noget brugbart for andre"

Tema 3: Nye muligheder

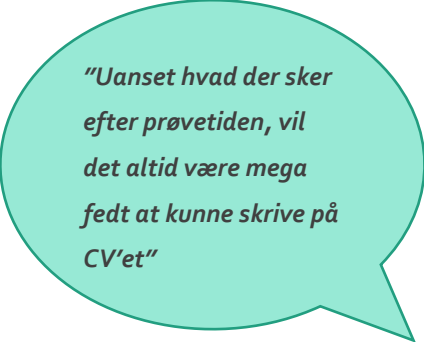

"Min personlige udvikling er gået voldsomt i den positive retning"

Figur 16. Note: n=49 ved det første spørgsmål og n=45 ved det andet spørgsmål.

Det mangler respondenterne i peer-uddannelsen

Når respondenterne bliver spurgt ind til, hvad de har savnet i peer-uddannelsen, er det især mere tid, der pointeres. Mange respondenter oplever, at de sagtens kunne have brugt mere tid på uddannelsen for at have mulighed for at fordybe sig mere i de forskellige emner. F.eks. fortæller en respondent, at de *“startede en studiegruppe, fordi nogle emner blev skøjtet let over”*. Derudover er der også flere respondenterne, som efterspørger mere litteratur og teori på uddannelsen, samt mulighed for at tage supplerende kurser.

“Uanset hvad der sker efter prøvetiden, vil det altid være mega fedt at kunne skrive på CV’et”

Dernæst tilkendegiver flere respondenter, at de mangler mulighed for at komme i praktik i forbindelse med uddannelsen for at afprøve de redskaber, uddannelsen introducerer dem til. Det kunne f.eks. være i praktik som peer-guide. En sådan praktik er blevet indført fra efteråret 2017 for bl.a. at imødekomme deltagerens ønske om dette.

Endvidere efterspørger flere respondenter, at der på uddannelsen havde været afsat mere tid til, hvordan man søger job og skriver ansøgninger og CV, samt hvordan man skal gøre, når man går ud og opsøger et peer-job. En respondent stiller f.eks. spørgsmålet *“Hvordan henvender jeg mig til et sted og overbeviser dem om mine kvaliteter”*.

Slutteligt efterspørger flere respondenter at have en mentor tilknyttet under uddannelsen. En mentor skal være en, der kender deltageren lidt dybere, og som kan bruges til at vende situationer og ting fra undervisningen med. Flere respondenter foreslår, at det f.eks. kunne være en af underviserne på uddannelsen. Samtidig efterspørger en respondent en form for feedbackfunktion, der kan vurdere, hvorvidt en deltager er parat til at varetage et peer-job, mens en anden respondent eftersøger flere lejligheder til, at de peer-uddannede kan møde hinanden og netværke på tværs af hold.

“Dybt imponerende hvor meget vi har lært på den tid, vi er uddannet”

Tema 4: Peer-uddannelsens omdømme

Ved dette tema er respondenterne blevet spurgt ind til, hvordan de oplever anerkendelse af peer-uddannelsen.

Resume:

- De peer-uddannede oplever anerkendelse af uddannelsen blandt deres familie, venner og bekendte samt på deres arbejdsplads/studie
- De peer-uddannede oplever ikke den samme anerkendelse af uddannelsen fra det offentlige. Dette bunder i høj grad i uvidenhed om uddannelsen.

Der er variation i uddannelsens omdømme

I figur 17 fremgår det, at 72% af respondenterne oplever, at peer-uddannelsen anerkendes som værdifuld af deres familie, venner og bekendte. En respondent uddyber *"Min søster anerkendte det helt vildt – jeg fik blomster og det skulle fejres"*, mens en anden fortæller *"Jeg tror, de synes, det er fedt for mig – særligt at det har resulteret i et job, jeg er glad for"*. Omvendt er der dog også en relativt stor andel, som er uenige eller har svært ved at tage stilling til, om de oplever anerkendelse fra deres familie, venner og bekendte. Denne gruppe af respondenter uddyber, at mange i deres omgangskreds er uvidende omkring, hvad peer-uddannelsen reelt er. Andre fortæller, at deres familie, venner og bekendte slet ikke anerkender uddannelsen, fordi de ikke mener, det er en rigtig uddannelse eller faglighed, blandt andet fordi det ikke nødvendigvis fører til et lønnet arbejde. En respondent sætter ord på denne oplevelse *"Mine forældre og min omgangskreds har det sådan lidt ja-nå-ja-okay, med at jeg har taget uddannelsen, fordi det handler om min sygdom og ikke en faglighed i deres øjne"*, mens en anden udtaler *"Peer-arbejde er ikke et job i mine forældres øjne, hvis det er et rigtigt job, så skal man tjene penge"*.

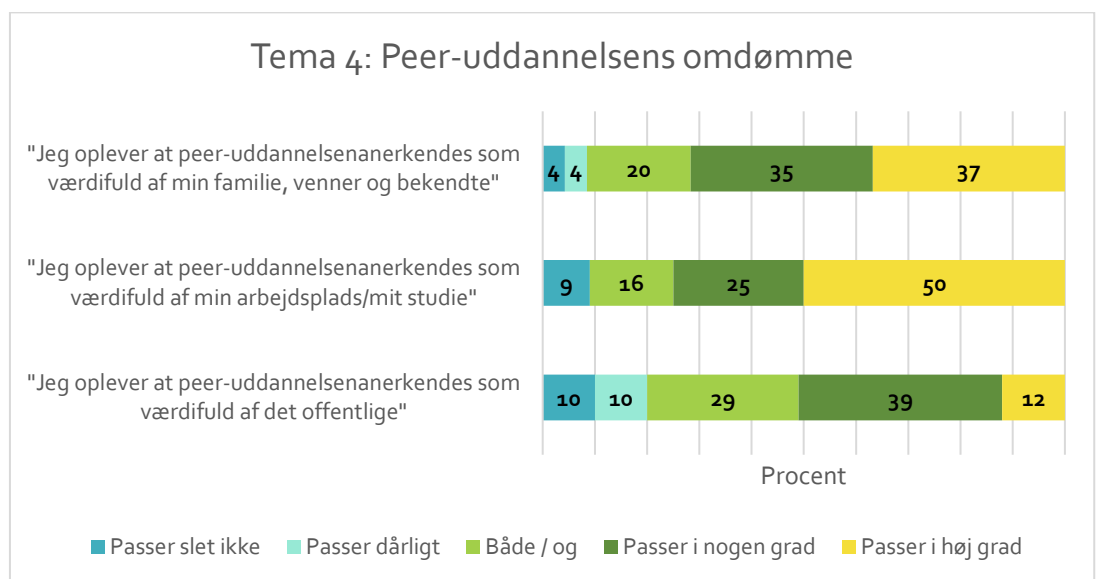
"Familie og venner (nære venner) tilkendegiver at de synes det var fedt og sejt at bruge egen viden om sygdommen til at hjælpe andre"

"En anerkendelse af at være så langt i egen recoveryprocess, at jeg var klar til at hjælpe andre"

Den samme tendens gør sig gældende, når det handler om, om peer-uddannelsen anerkendes som værdifuld af arbejdspladsen/studiet. Her svarer 75 % af respondenterne, at dette er tilfældet. En respondent beskriver *"Der har været en stor nysgerrighed på, hvad uddannelsen går ud på, og at deltage på uddannelsen har øget mit professionelle netværk og dermed skabt en god synergieffekt mellem mine lønnede og frivillige jobs"*. Flere respondenter oplever i denne sammenhæng opbakning fra deres leder til at tage uddannelsen ved f.eks. at få fri fra arbejde til at deltage. Der er dog fortsat 25 % af respondenterne, som enten ikke kan tage stilling til eller er uenige i udsagnet. Flere i denne gruppe fortæller,

“Når jeg fortæller bredt om det i min omgangskreds, er der stor respekt for det arbejde jeg gør som guide, de siger at det er sejt og giver mening”

at det bl.a. handler om, at de ikke har fortalt nogen på deres arbejdsplads omkring uddannelsen. Andre giver udtryk for, at det man lærer på peer-uddannelsen ikke anerkendes som en kompetence. En respondent uddyber *“(de) tænker ja ja, men anerkender det ikke som en kompetence – de kan ikke se værdien i det arbejde, der bliver lavet”*. Ligeledes udtrykker en anden respondent *“Jeg kan stadig have dage, hvor fagprofessionelle ser mig som mere psykisk sårbar, end jeg er”*. I besvarelserne er der en tendens til, at dem, der er i lønnet arbejde udenfor projektet, i mindre grad end de resterende arbejdsituationer oplever, at deres arbejdsplads anerkender peer-uddannelsen som værdifuld.

Figur 17. Note: $n=46$ for det første spørgsmål, $n=32$ for det andet spørgsmål og $n=41$ for det sidste spørgsmål

Slutteligt kan man se i figuren ovenfor, at der er væsentlig variation i, hvorvidt respondenterne oplever, at peer-uddannelsen anerkendes som værdifuld af det offentlige, herunder f.eks. jobcenteret, sagsbehandleren eller sundhedssystemet. Faktisk mener under halvdelen af respondenterne, at det offentlige anerkender uddannelsen som værdifuld. Disse respondenter uddyber *“Især bostøtte-team bakker op og er voldsomt begejstrede for uddannelsen og gode til at støtte og anerkende”* og *“Det er langt fra alle i det offentlige, der kender til uddannelsen, men hos dem, der gør, oplever jeg, at de anerkender uddannelsen”*. Netop uvidenheden virker som en stor barriere for det offentliges anerkendelse af peer-uddannelsen. F.eks. fortæller en respondent, at *“Det, der er svært ved selve peer-uddannelsen, er, at rigtig mange ikke ved, hvad en peer er – men når man så når igennem med budskabet, så forstår folk det”*, mens en anden udtaler *“Det offentlige kender ikke uddannelsen, og aner ikke hvad det er”*. Dette kan formentlig forklare en del af dem, der har svært ved at tage stilling til eller er direkte uenige i udsagnet. En del af disse respondenter fortæller dog også, at det bl.a. handler om, at de ikke oplever det offentlige som en medspiller. En respondent uddyber *“Det offentlige er ikke en medspiller, de ved ikke, hvad de skal gøre med de peer-uddannede”*. I stedet oplever nogen respondenter, de offentligt ansatte ikke er interesserede og tager afstand fra peer-funktionen.

Tema 5: Fremtiden

Ved dette tema er respondenter blevet spurgt ind til, hvordan de ser fremtiden og hvad de drømmer om, at fremtiden bringer.

“Når jeg møder folk, der forstår mig, så giver det større forståelse og tryghed – det vil jeg gerne give andre”

Resume:

- Der er en stor lyst og vilje til at hjælpe andre blandt de peer-uddannede
- De peer-uddannede drømmer om at få lønnet peer-jobs, hvor de kan være selvforsørgende
- Mange af de peer-uddannede ønsker, at uddannelsen bliver en integreret del af uddannelsessystemet
- De peer-uddannede efterspørger muligheden for at videreudanne sig indenfor recovery
- Der er en høj grad af taknemmelighed for muligheden for at tage uddannelsen blandt de peer-uddannede,

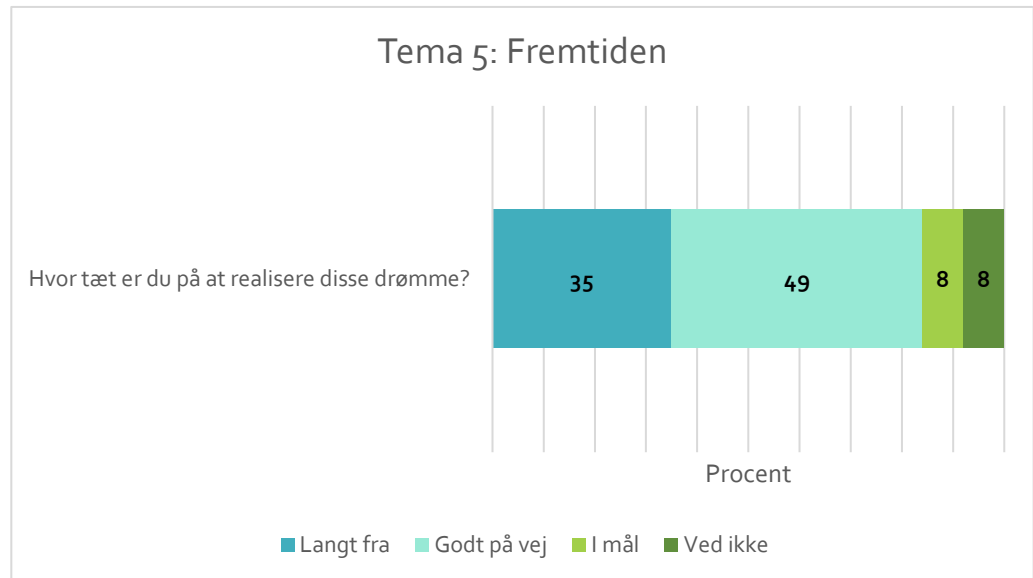
“Vi er en god styrke at have i psykiatrien, det vil vi gerne have lov at bevise”

Når man spørger respondenterne, hvad de drømmer om at bruge peer-uddannelsen til, så er der en hel klar tendens til, at respondenterne inderligt ønsker at kunne bruge deres uddannelse i et peer-job – det kan enten være i form af peer-guide, peer-underviser, foredragsholder eller lignende. Det væsentlige i et sådant job er at være med til at udbrede recovery-værdierne samt give håb til andre, som befinder sig i en rigtig svær situation. Flere udtrykker desuden et ønske om at få løn for det peer-arbejde, de udfører, så de i højere grad kan blive selvforsørgende. Generelt ønsker respondenterne et arbejde, uanset om det er peer-relateret eller ej, så de har mulighed for at forsørge sig selv. Flere finder det vigtigt at få et job, hvor deres baggrund som psykisk sårbar i højere grad anses som et plus frem for en akilleshæl. Slutteligt er der også flere respondenter, som tilkendegiver, at de ønsker at bidrage til at udbrede og forankre peer-fagligheden i både det offentlige og det private.

Der tegner sig et meget positivt billede af, at respondenterne er godt på vej til at opnå det, de drømmer om. Faktisk svarer 57 % af respondenterne, at de er i mål med eller godt på vej til at

“Jeg drømmer om at hjælpe andre til at selffinde håbet – så de oplever, at de ikke er alene”

realisere deres drømme. Samtidig føler hver ca. hver tredje dog fortsat, at der er lang vej igen, før deres drømme er indfriet.

Figur 18. Note: n=37

En omgang refleksioner efter peer-uddannelsen

Respondenterne har mange gode refleksioner efter peer-uddannelsen. Flere udtrykker, at de ønsker, at peer-uddannelsen bliver en integreret del af uddannelsessystemet, samt at viden om peer-funktionen bliver mere udbredt, så det fremadrettet, i endnu højere grad end nu, vil være muligt at hjælpe sig selv og andre til recovery. Ligeledes udtrykker mange et ønske om en form for overbygning eller efteruddannelse på peer-uddannelsen – udover den underviseroverbygning, som findes i øjeblikket. Derudover gælder det for flere respondenter, at det først efter peer-uddannelsen er gået op for dem, hvor meget uddannelsen har betydet. En respondent beskriver *“Jeg har selv tænkt, at jeg selv vildt godt kunne have brugt hjælp fra en guide, da jeg havde behov for det. Det er efter uddannelsen, jeg ser, hvor vigtige guider er i andres recovery”*. Slutteligt er der en stor del af respondenterne, som benytter deres refleksioner til at give udtryk for, at de er taknemmelige for at have fået denne mulighed for at uddanne sig. En respondent skriver f.eks. *“Jeg er glad for, jeg fik den mulighed”*, mens en anden udtrykker *“Jeg håber, der er mennesker, der ser, hvor vigtig den her hjælp er, så de fortsætter med at støtte og forbedre projektet. Tak fordi jeg fik muligheden for at få den uddannelse. Det har også hjulpet mig selv”*.

“Man burde kalde det peer-faglige – for at de ligestilles med andre fagligheder. Det burde hedde andre fagprofessionelle og ikke en peer-faglig og en fagprofessionel”